

VLAAMSE COMMISSIE ONROEREND ERFGOED

ADVIES VCOE 2015|048 VAN 11 SEPTEMBER 2015

OVER DE ADVIESVRAAG VAN MINISTER GEERT BOURGEOIS VAN 17 AUGUSTUS 2015 OVER DE DEFINITIEVE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE SINT-PAULUSKERK MET OMRINGEND KERKHOF IN GALMAARDEN

De Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, rechtsgeldig samengesteld, brengt op 11 september 2015 volgend advies uit:

1. De commissie spreekt zich in voorliggend advies uit over volgende documenten die de commissie ontving in het kader van de adviesvraag over de definitieve bescherming als monument van de Sint-Pauluskerk met omringend kerkhof in Galmaarden: (a) het ministerieel besluit tot bescherming als monument, (b) het verslag van het agentschap Onroerend Erfgoed en (c) het beschermingsvoorstel.

Op vraag van de gemeente Vollezele werd de kerk van Galmaarden (Vollezele) reeds beschermd in 1974.¹

2. De commissie stelt vast dat het ministerieel besluit niet ingaat op de opheffing van het reeds bestaande beschermingsbesluit. De commissie acht het wenselijk om de opheffingsbepalingen in het nieuwe beschermingsbesluit op te nemen.
3. De commissie erkent de erfgoedwaarde van de Sint-Pauluskerk, de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, en het omringend kerkhof.

De commissie ondersteunt artikel 1 van het ministerieel besluit waarin vastgelegd wordt dat de Sint-Pauluskerk met omringend kerkhof en met inbegrip van de cultuurgoederen wordt beschermd als monument wegens de historische, de artistieke en de volkskundige waarde.

De kerk, gebouwd in 1776-1777, bevindt zich op een site die teruggaat tot de 14^e eeuw. Het kerkgebouw kan beschouwd worden als een voorbeeld van 18^e-eeuwse barok. Het kerkmeubilair stamt uit verschillende perioden. De commissie vindt het positief dat de erfgoedwaarden van het kerkhof worden getoetst aan de hand van de criterionota 'kerkhoven'. De combinatie van kerk met omliggend kerkhof - die in dit geval teruggaat tot de 16e eeuw - is representatief, herkenbaar en authentiek. De site bevindt zich bovendien in de dorpskern van Vollezele en heeft een belangrijke contextwaarde. Het inhoudelijk dossier geeft aan dat het één van de 33 kerken in het Pajottenland betreft waar de combinatie van kerk met omringend kerkhof of kerkhofsituatie voorkomt.²

De commissie staat positief ten aanzien van de voorgestelde afbakening van het monument zoals vastgesteld op het bijgevoegd plan van het ministerieel besluit.

4. Artikel 2 van het ministerieel besluit geeft een uitvoerige beschrijving van het algemeen belang dat de bescherming van de site verantwoordt. De commissie ondersteunt de vermelde beschrijving van de historische-, architectuurhistorische-, sociaal-culturele-, artistieke- en volkskundige waarde.

De commissie merkt op dat de beschrijving van de historische waarde vermeldt dat de site teruggaat op een middeleeuwse site (14^e eeuw). De beschrijving van de architectuurhistorische waarde is evenwel niet even specifiek: *'De kerk vormt het centrum van de oude dorpskern en is*

---

¹ Beschermingsbesluit van 5 april 1974.

² 21 van deze sites genieten een bescherming. Het beschermingsstatuut is echter gevarieerd: 8 landschappen, 12 dorpsgezichten en slechts één monument.

vanouds gelegen op een heuvel en te midden het kerkhof.'

Het besluit besteedt uitgebreid aandacht aan de verschillende interieurelementen en cultuurgoederen van de kerk. Tevens wordt in de beschrijving van de volkskundige waarde het verband gelegd tussen de cultuurgoederen en de lokale devotie.

5. Het beschermingsvoorstel geeft een uitvoerige beschrijving van de verschillende onderdelen van de kerk en het kerkhof. Het beschermingsvoorstel gaat tevens in op de algemene en specifieke beheersdoelstellingen.

De beheersdoelstellingen verwijzen naar de graven die aangeduid zijn als waardevolle historische graftekens die moeten behouden blijven. De aanduiding gebeurt via een wetenschappelijke inventaris. Het is evenwel onduidelijk wat het statuut is van deze wetenschappelijke inventaris. Tevens vraagt de commissie de inventarisatie van graftekens te vertalen naar een plattegrond waarop duidelijk de differentiatie in de bescherming wordt aangeduid.

6. De commissie stelt vast dat het gemeentebestuur van Galmaarden in het kader van het openbaar onderzoek een bezwaarschrift indiende en een gedeeltelijk ongunstig advies uitbracht.

De gemeente tekent bezwaar aan tegen de opname van 6 niet geconcedeerde graven in de bescherming. De gemeente wijst erop dat deze 6 graven geen deel uitmaken van de gemeentelijke inventaris van het funerair erfgoed. De bijkomende graven zijn – aldus de gemeente - identiek aan de typologieën die reeds behouden zouden blijven volgens de inventaris van de gemeente. Bij opmaak van de gemeentelijke inventaris werd rekening gehouden met de diverse typologieën, de staat en de ligging van de graftekens. De gemeente oordeelt dat de bijkomende graven de erfgoedwaarde van de site niet noodzakelijk verhogen.

De commissie stelt vast dat de selectie van de graftekens gebeurt conform de daartoe voorziene criterianota en consequent is met de wijze waarop ook andere begraafplaatsen worden behandeld. De afbakening van de bescherming en de selectie van de graven wordt in het inhoudelijk dossier voldoende gemotiveerd. Het bezwaar werd op correcte wijze weerlegd door het agentschap Onroerend Erfgoed.

7. Op basis van bovenstaande opmerkingen geeft de commissie een gunstig advies.

Namens de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed,

Michiel Deweydt
Voorzitter